

ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА ЈУГОСЛАВИЈЕ

УСТАВНИ СУД ЈУГОСЛАВИЈЕ НЕ МОЖЕ ПОСТУПАТИ ПО ЗАХТЕВУ
КОЈИМ СЕ ТРАЖИ ДА УСТАВНИ СУД „ПОТВРДИ“ УСТАВНОСТ
И ЗАКОНИТОСТ

Основна организација удруженог рада I, из У, закључила је самоуправни споразум о пословној сарадњи са грађанима који се баве издавањем соба туристима. Будући да је ваљаност тога споразума оспорила друга организација, организација I обратила се Уставном суду Југославије, тврдњом да је самоуправни споразум који је закључила у складу са Уставом СФРЈ и захтевала да то утврди и Уставни суд Југославије својом одлуком.

Уставни суд Југославије одбио је да утврди да је оспорени самоуправни споразум у складу са Уставом СФРЈ. Уставни суд је, поводом тога захтева, пошао од његове садржине: да организација I, у чијем је интересу да се остварује закључени самоуправни споразум, тражи да Уставни суд Југославије утврди да је самоуправни споразум у складу са Уставом СФРЈ. Пред Уставни суд Југославије није изнесена тврдња да је оспорени самоуправни споразум неслагласан са Уставом СФРЈ, или да је у супротности са савезним законом за чије су извршавање одговорни савезни органи. Имајући то у виду, Уставни суд Југославије је становишта да о таквом захтеву не може одлучивати, односно да не може издавати „потврду уставности“. То становиште Уставни суд Југославије заснива пре свега, на смислу одредаба члана 375. Устава СФРЈ, којима је утврђена надлежност Уставног суда Југославије да одлучује о сагласности закона и других прописа са Уставом СФРЈ и о супротности републичких, односно покрајинских закона са савезним законом, те о супротности других прописа и општих аката, односно самоуправних општих аката са савезним законом за чије су извршење одговорни савезни органи. То значи да из Устава СФРЈ произлази да Уставни суд Југославије одлучује у спору о уставности и законитости, поводом тврдње о неуставности и незаконитости опште норме. Није у природи уставног спора да се одлучује о тврдњи да је општа норма уставна и законита и да се, према томе, тражи да Уставни суд Југославије „потврди“ тврдњу о уставности и законитости опште норме. Зато је Уставни суд Југославије одбио да донесе одлуку којом ће, на тврдњу о уставности оспореног самоуправног споразума, и сам стати на становиште да је тај споразум уставан.

(Одлука УСЈ, У бр. 351/85,
од 18. октобра 1986)

ТРОШКОВИ БАЖДАРЕЊА МЕРНИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ УРЕБАЈА

Електропривредна организација утврдила је Опште услове за испоруку електричне енергије, и прописала да трошкове баждарења уређаја којима се мери количина испоручене електричне енергије сноси власник, односно ималац тих уређаја.

Самоуправна интересна заједница 3, покренула је пред Уставним судом Југославије поступак за оцењивање уставности и законитости Општих услова, сматрајући да електропривредна организација није могла обавезати власнике мерних уређаја да носе трошкове баждарења тих уређаја, те да су Општи услови, због тога, неуставни и незаконити.

Одредбама члана 41. став 4. и 5. Закона о мерним јединицама и мерилима („Сл. лист СФРЈ“, бр. 9/84) прописано је да су о периодичним прегледима бројила електричне енергије дужне да се старају организације удруженог рада које продају електричну енергију, без обзира на то ко је ималац тих мерила.

Полазећи од тих законских одредаба, Уставни суд Југославије оценио је да су одредбе Општих услова у супротности са Законом о мерним јединицама и мерилима, у делу којим се утврђују трошкови баждарења електричних мерила у супротности с наведеним савезним законом, па је својом одлуком укинуо односне одредбе Општих услова за испоруку електричне енергије.

(Одлука УСЈ, У бр. 164/86,
од 8. октобра 1986.)

ЗАКОН О ПРИВРЕМЕНОЈ ЗАБРАНИ РАСПОЛАГАЊА ДЕЛОМ ДРУШТВЕНИХ СРЕДСТАВА ЗА ЛИЧНЕ ДОХОТКЕ НЕМА ПОВРАТНО ДЕЛОВАЊЕ

Чланом 15. Закона о привременој забрани располагања делом друштвених средстава за личне дохотке, за заједничку потрошњу и за одређене трошкове пословања у 1986. години („Сл. лист СФРЈ“, бр. 34/86) прописано је да ће корисник друштвених средстава који је до дана ступања на снагу тога Закона исплатио чисте личне дохотке за 1986. годину у износу већем од износа који се има утврдити у складу с тим законом, вршити умањење средстава за личне дохотке у складу с тим Законом, за наредне месеце у 1986. години.

Давалац иницијативе за оцењивање уставности оспорене законске одредбе сматра да та одредба, будући да има повратно деловање, није у складу са Уставом СФРЈ.

Уставни суд Југославије није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцењивање уставности, налазећи да оспорена законска одредба нема повратно деловања и да, стога, нема места покретању поступка за оцењивање њене уставности. Уставни суд Југославије сматра, пре свега, да свако разликовање тренутка објављивања одређене опште норме и дана одређеног за њено примењивање не значи да је у питању повратно деловање и да има места оцењивању да ли је повратно деловање дозвољено, по Уставу СФРЈ. Повратно деловање, по становишту Уставног суда Југославије, постоји само онда кад се одређена општа норма има применити на односе који су већ остварени и извршени, на правноснажно решене односе. Ако се општа норма, дакле, не односи на већ извршена стања, може се говорити о њеном повратном деловању, односно о томе да ли је такво деловање по Уставу СФРЈ дозвољено. Кад се одређена општа норма односи на стања која су у току, која још трају, није реч о повратном деловању опште норме, и не оцењује се да ли је такво деловање дозвољено или је несагласно са Уставом. У овом случају реч је о исплаћивању личних доходака у години 1986, што значи о односима који су у току, који нису завршени и извршени. Наиме, ваља имати у виду да се, према Закону о удруженом раду, о личним дохоцима у организацијама удруженог рада коначно одлучује тек по усвајању завршног рачуна. Тек тада се коначно утврђује висина средстава која су намењена личним дохоцима, па се, само по усвајању завршног рачуна, може говорити о свршеном стању ствари, о коначно утврђе-

ним личним дохоцима. Општа норма која би се односила на друштвени однос који је тако остварен, могла би имати повратно деловање, она би имала стварно повратно дејство, па би се, следствено томе, само тад оцењивало да ли је повратно дејство такве опште норме у складу са Уставом. Како се, дакле, лични доходи утврђују тек истеком године, а у питању је законска норма која уређује исплату личних доходака у току године, Уставни суд Југославије оценио је да та норма нема повратно деловање и да, према томе, нема основа за покретање поступка за оцењивање њене уставности.

(Решење УСЈ, У бр. 240/86,
од 15. октобра 1986)

Припремио *Борђе Бурковић*

ОДЛУКЕ САВЕЗНОГ СУДА

ИЗУЗЕТНО ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВА НА СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ БОРЦИМА НОР-А

Оспореним решењем Републичке комисије за изузетно признавање права из пензијског осигурања СР БиХ тужилац је одбијен са захтевом да му се као учеснику НОР-а пре 9. септембра 1943. године призна право на старосну пензију. Поменута комисија налази да тужилац не испуњава услове из члана 36. став 2. Закона о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања („Сл. лист СФРЈ“, бр. 35/72, 18/76, 58/76 и 22/78).

Управни суд БиХ је одбио тужбу тужиоца налазећи да је тужени орган правилно поступио када је захтев тужиоца одбио, јер је одлуку донео по слободној оцени у границама овлашћења из члана 36. став 2. наведеног закона, наводећи при том да је циљ изузетне старосне пензије да се борцу НОР-а пре 9. септембра 1943. године обезбеде нужна средства за живот, као он испуњава и друге прописане услове, а да нису од пресудног утицаја код одлучивања о захтеву наводи тужиоца да је слабог здравственог стања и у поодмаклом добу старости.

У захтеву за ванредно преиспитивање пресуде Управног суда БиХ који је поднео Савезном суду, тужилац указује да је учињена груба повреда материјалног права на његову штету када тужени орган није ценио његово здравствено стање и радну способност, налазећи да је то без значаја, зато што тужилац живи са супругом и сином који је запослен, као и да сам остварује приходе са свог имања, што значи да је материјално обезбеђен.

У одговору на захтев тужени орган је у свему остао при оспореном решењу и датим разлозима и предложио је да се захтев као неоснован одбије.

По размотрењу свих списа предмета Савезни суд је нашао да захтев тужиоца треба уважити па је својом пресудом Уисс 551/83 од 26. октобра 1983. године преиначио пресуду Управног суда БиХ тако што је тужбу уважио и решење Републичке комисије за изузетно признавање права из пензијског осигурања СР БиХ поништио.

У образложењу своје пресуде Савезни суд је, између осталог истакао, да надлежни орган по слободној оцени доноси своју одлуку применом члана 36. став 2. Закона о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања, који гласи: „Борцу НОР-а пре 9. септембра 1943. који има најмање 15 година пензијског стажа, од чега најмање 10 година стажа осигурања посебна комисија може изузетно признати право на старосну пензију без обзира на године живота, ако нађе да је то